

Asia: VN/22132/2020

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Tulevaisuuden tasa-arvokysymykset

- 1. Tavoitteiden asettamiseksi on selonteossa tarkoitus käsitellä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia sekä niiden ennakoitavissa olevia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon. Millaisia tulevaisuutta ennakoivia tasa-arvokysymyksiä tai ongelmia mielestänne pitäisi selonteossa painottaa? Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa ja perustelkaa enintään viisi selkeää kysymystä. Mikäli mahdollista, sijoittakaa ne teemaotsikoiden alle sopivaksi katsomaanne kohtaan. Teema-alueet on esitelty edellä.**

Koulutuksella on keskeinen merkitys sukupuolten tasa-arvon toteutumisessa. Koulutuksessa menestyminen ja yksilön saavuttama koulutustaso ovat yhteydessä myöhemmän tulotason, työllisyyden, terveyden ja jopa elinajanodotteen kanssa.

Selonteossa on arvioitava, miten poikien ja tyttöjen välisiä eroja oppimistuloksissa ja niiden vaikutusta myöhempisiin koulutusvalintoihin eli opintopolkujen eriytymiseen voidaan vähentää. Samoin tulee arvioida sukupuolittain eriytyvien koulutusvalintojen laajempia yhteiskunnallisia vaikutuksia mm. väestö-kehitykseen. Edelleen tulee arvioida muunsukupuolisten mahdollisuuksia menestyä eri koulutusasteilla.

Oppimistulosten erojen vaikutus eriytyviin koulutuspolkuihin

Poikien ja tyttöjen väliset erot oppimistuloksissa ovat merkittäviä perusopetuksen aikana. Tällä on vaikutusta myöhempisiin opiskeluvaihtoehtoihin ja koulutuksesta syrjäytymiseen. Perusopetuksen päätyttyä selkeä enemmistö tytöistä hakeutuu lukioon, kun taas pojista enemmistö jatkaa opintoja ammatillisessa koulutuksessa. Tämä heijastuu edelleen korkeakouluun, joissa uusista opiskelijoista enemmistö on naisia. Opetushallinnon tietopalvelu Vipusen mukaan kaikista korkeakouluopiskelijoista 54 prosenttia on naisia.

Toisen asteen ammatillinen ja lukiokoulutus antavat yhtäläisen jatko-opintokelpoisuuden, mutta lukiokoulutus on yhä pääasiallinen reitti korkeakouluopintoihin. Lukion suorittaneilla opiskelijoilla on myös monesti paremmat valmiudet korkeakouluopintoihin kuin ammatillisen tutkinnon suorittaneilla.

Koulutusvalintojen sukupuolittuminen niin toisella asteella kuin korkeakouluissa on myös alueellinen kysymys. Naisten suurempi osuus lukiossa ja korkeakouluissa ja toisaalta miesten suurempi osuus ammatillisessa koulutuksessa vinouttaa naisten ja miesten väestöosuuksia alueellisesti. Naiset muuttavat korkeakoulukaupunkeihin opintojen ja töiden vuoksi. Miehet jäävät useammin kotipaikkakunnille, sillä opinnot eivät samalla tavalla ohjaa muuttoon opintojen perässä. Sukupuolittain eriytyvillä koulutuspoluilla on laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia jopa väestökehitykseen.

Sukupuolittuneet alavalinnat

Työmarkkinat ovat Suomessa eriytyneet voimakkaasti sukupuolen mukaan. Tämä näkyy myös ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakouluissa, joissa on selkeästi nähtävissä naisten ja miesten alat. Tämä heijastuu edelleen miesten ja naisten jakautumiseen julkisen ja yksityisen sektorin työpaikkoihin sekä palkkaukseen.

Vuoden 2016 Nuorisobarometrin mukaan nuorten toiveammatit eriytyivät sukupuolen mukaan samoin kuin alat tämän päivän työelämässä. Alavalinnat tapahtuvat varsin varhaisessa vaiheessa, jolloin valintoihin on vaikeaa vaikuttaa enää toisen asteen tai korkeakouluopintojen aikana.

Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen suurimmat koulutusalat ovat naisvaltaiset terveys- ja hyvinvointialan koulutukset sekä miesvaltaiset tekniikan ja ICT-alan koulutukset. Miesten osuus hyvinvointi- ja terveysalan uusista opiskelijoista ammattikorkeakoulututkintoon johtavissa koulutuksissa on 17 prosenttia ja naisten osuus tekniikan ja ICT- alan uusista opiskelijoista 23 prosenttia. Vaikka erityisesti naisten osuus tekniikan alan opiskelijoista ja hakijoista on kasvanut viime vuosina, on alojen segregaatio edelleen jopa kansainvälisesti vertailtuna jyrkkää.

Alojen vahva sukupuolittuneisuus vaikuttaa myös eri alojen läpäisyyn. Tämä pätee erityisesti tekniikan ja ICT-alan koulutuksissa, joissa merkittävä osa opiskelijoista on ammatillisen tutkinnon suorittaneita miehiä. Heidän valmiutensa korkeakouluopintoihin eivät ole kaikilta osin riittävällä tasolla ja siksi opintojen suorittaminen jää kesken.

Tasa-arvopoliittiset tavoitteet

2. Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen kansalliset pitkän ajan tasa-arvopoliittiset tavoitteet, jotka toteutuessaan veisivät Suomea tasa-arvoisemmaksi yhteiskunnaksi? Huomioikaa, että kysymys on tavoitteista, ei välineistä tai toimenpiteistä. Tarkasteltava aika on nykyhetkestä vuoteen 2030. Mainitkaa enintään viisi konkreettista, selkeää ja seurattavissa olevaa tavoitetta.

-

3. Mitkä mielestänne pitäisi olla Suomen tasa-arvopoliittiset tavoitteet koskien Euroopan unionia ja kansainvälistä toimintaympäristöä? Täsmäntäkää ja perustelkaa, mikäli mahdollista.

-

Sukupuolten oikeudellinen asema

4. Lainsäädäntö on yksi merkittävä sukupuolten tasa-arvopoliitiikan väline. Miten lainsäädäntöä tai yksilön oikeussuojaa pitäisi mielestänne kehittää sukupuolten tasa-arvon lisäämiseksi? Huomatkaa, että kysymys ei koske ainoastaan tasa-arvolakia.

-

5. Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista sukupuolen ja jonkin muun ominaisuuden perusteella. Se voi olla myös rakenteellista. Mitkä moniperusteisen syrjinnän kysymykset mielestänne pitäisi ehdottomasti käsitellä selonteossa?

-

Muut huomiot

6. Muuta mahdollisesti huomioitavaa selonteon valmistelussa?

-

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry